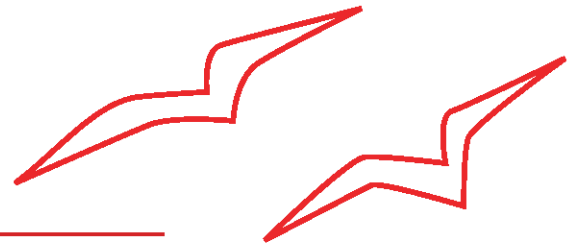

Meeqqat inuusuttullu pillugit paasisassarsiorpit?
Søger du viden om børn og unge?
Seeking knowledge on children and youth?

MIPI Tusaat/Nyt

Nr. 2 – juni 2008

Uani MIPI-p allakkatigut nutaarsiassaataani atuarneqarsinnaapput kommuunerujussuannngortussani nutaani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut, MIPI-p Nuup Kommuneata Inunnik Isumaginninnermi immikkoortortaqarfiani pisortaq Aaja Chemnitz Larsen tallimanik apeqquteqarfigisimavaa. Taavalu Britta Olsen meeqqat nakorsaat Dronning Ingridip Napparsimaviani atorfilik allagaqarsimavoq kalaallit meerartai pillugit aammalu peqqissaavimmi tulleriaarinerit pillugit. Taamatullu MIPI allaffeqarnikkut nuussimavoq – uanilu atuarsinnaavat sumut nuussimanersoq. Atuarluarina!

Meeqqat Inuusuttullu
Pillugit Ilimasaqarfik
Videnscenter om Børn og Unge
Documentation Centre
on Children and Youth

Imarisai

Kommuunerujussuannngortussani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut.....	1
Aaja Chemnitz Larsen-imut apeqqutit tallimat	4
Kalaaallit meerartai, peqqinnissaqarfimmilu tulleriaarinerit.....	7
MIPI-p nittartagaa nutaaq.....	13
MIPI-p nutsernera.....	14
MIPI Inatsisartut upernaakkut ataatsimiineranni.....	15

Boks 1290
3900 Nuuk
Kalaallit Nunaat
Grønland
Greenland
Tel.: + 299 34 69 40
Fax.: + 299 34 69 41
E-mail: mipi@gh.gl
www.mipi.gl

Kommuunerujussuannngortussani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut

Soorlu naluneqanngitsutut ulloq 08. april
2008 tassaavoq
kommuunerujussuannngortussanut
sisamaasunut qinersineq.

Kommuuninut nutaanut paasisutissat:

Avannaata kommuunerujussua:
Qaanaaq, Upernavik, Uummanaq,
Qeqertarsuaq, Ilulissat, Aasiaat,
Qasiqannguit aamma Kangaatsiaq.

Qeqqata kommuunerujussuaq: Sisimiut
aamma Maniitsoq.

KANUKOKA-p nittartagaanit asseq tigusaq

Kangia-Kitaata kommuunerujussua: Nuuk, Paamiut, Ivittuut, Ammassalik aamma Ittoqqortoormiit.

Kujataata kommuunerujussua: Qaqortoq, Narsaq aamma Nanortalik.

Kommuunerujussuarnut kattussuunneq uani atuarneqarsinnaavoq.

Meeqqanut tunngasut

MIPI-p kommuunerujussuannortussani meeqqanut tunngasut misissorsimavai. Itinerusumilli misissuisimanngilagut, kisianni kisitsisitigut paasissutissat assigiinngitsut kommuunerujussuannortussani takusassiarivagut, meeqqat inuusuttuaqqallu qanoq amerlatiginersut aammalu kommuunini meeqqanut inuusuttunullu politikkit taamatullu ulloq unnuarlu inissiisarfinnut kisitsisit.

Tabel 1. Meeqqat inuusuttullu %-inngorlugit innuttaasut akornanni kommuunini

	Avannaa	Qeqqa	Kangia-Kitaa	Kujataa
Meeqqat (0-17 ukiullit)	32,1	30	27,6	28,1
Inuusuttut (18-24 ukiullit)	10,5	10,7	10,0	10,7
Katillugit	42,6	40,7	37,6	38,8

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik – kisitsisit aaneqarsimapput www.statgreen.gl-imit "Kommuunini innuttaasut ukioq 1990-2007" kisitsisit 2007-ernisaapput.

Tabel 1-imi takuneqarsinnaavoq, kommuunerujussuarni innuttaasut akornanni meeqqat inuusuttullu 40 %-iusut. Amerlangaatsiarpullu. Tamatumalu takutippaa meeqqanut inuusuttunullu atorsaassumik politikkeqarnissaq pingaaruteqartoq. Tabel 2-mi takuneqarsinnaavoq kommuunitoqqani qassit meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarsimanersut, qangalu pilersinneqarsimanersut.

Meeqqanut inuusuttunullu politikkit

Meeqqanut inuusuttunullu politikkit ukiut 4-9-at matuma siornatigut pilersinneqarsimapput. Qaqortup kommuunia kingullerpaajulluni meeqqanut inuusuttunullu politikkimik pilersitsisimavoq tassalu ukioq 2006-imi. Kommuunillu meeqqanut inuusuttunullu politikkillit akornanni politikkinik pilersitsinerup kingorna nalilersuisoqarsimanngilaq.

Uani kommuunitoqqat meeqqanut inuusuttunullu politikki atuakkit

Meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut

Tabel 2-mi meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut qimerlooraanni takuneqarsinnaavoq avannaata kommuuniani Uummannaq kommuunia tassaasoq meeqqanik amerlanerpaanik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissiisarsimasoq, kommuuninut allanut naleqqiullugu. Nassuiaallu tassaasinnaavoq Uummannaq Kommuuniani ataatsimik ulloq unnuarlu angerlarsimaffeqarmat. Apeqqutaalissaaarlun qanoq isikkoqalissanersoq kommuunit kattussuutereernerisa kingorna. MIPI-lu apeqquteqaateqarsimavoq immikkoortortaqaqfimmi pisortamut Aaja Chemnitz Larsen-imut, akissutalu ataani atuarsinnaavatit.

Tabel 2. Kommuunit meeqqanik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissiisarnerat, meeqqanut inuusuttunullu politikkit.

Illoqarfik	Meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut	Meeqqanut inuusuttunullu politikkit
Avannaa		
Qaanaaq	1	2004-meersoq
Upernavik	2	2005-meersoq
Uummannaq	9	Soqanngilaq
Qeqertarsuaq		Soqanngilaq
Ilulissat	2	2004-meersoq
Aasiaat		1999-meersoq
Qasigiannugit	1	2004-meersoq
Kangaatsiaq		Soqanngilaq
Qeqqa		
Sisimiut		Soqanngilaq
Maniitsoq		Soqanngilaq
Kangia-Kitaa		
Nuuk	18	2005-meersoq
Paamiut		?-meersoq *
Ivittuut		Soqanngilaq
Ammassalik	9	Soqanngilaq
Ittoqqortoormiit		Soqanngilaq
Kujataa		
Qaqortoq	5	2006-meersoq
Narsaq	2	2003-meersoq
Nanortalik	4	2005-meersoq

* Nalunaarsorneqarsimanngilaq qangarnisaanersoq.

Tunngavik: *Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ukiumoortumik nalunaarussiaat 2007.*

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ukiumoortumik nalunaarusiaat 2007-imeersut [uani](#) atuakkit.

Kalaallit Nunaani meeqqanut inuusuttunullu politikkit uani atuakkit:

Meeqqanut inuusuttunullu politikki – pappiaqqamiit piviusumut.
Juana Petrusen MIPI-mut allaaserisaa, decemberi ukioq 2005.

Maannakkut allaaserinnitsillunga Kalaallit Nunaanni kommuunit arfinillit kommuuninit 18-iusuni meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarput. Tassaappullu kommuuneqarfiit Ilulissat, Qasigianguit, Nuuk, Aasiaat, Qaanaaq aamma Nanortalik.

MIPI-p nalunaarusiaminni misissorsimavaat siullerni sisamaasuni, maluginiarsimallugulu assigiinngiaartuusut, tamannalu takussutissaavoq kommuunit namminneerlutik misileraasimasut aammalu imminnut isumassarsiorfigisimanatik.

[Uani](#) atuaruk (pdf-fiili 24 KB)

[Uani](#) atuaruk (kalaallisut, pdf-fiili 24 KB)

Narsap kommunia 2003-miilli meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarpoq, uanili misissuinermi ilaatinneqarsimanngilaq. MIPIp tamanna ajuusaarutigaa.

Kommuunit meeqqanut inuusuttunullu politikkiinik misissuineq:

Isumassarsiat pitsaasut ilussinni atortarsigit – kisianni erseqqinnerusunik aammalu piumasaqaateqarnerusunik anguniakkanik tikkuussigitsi meeqqat inuusuttullu akuutillugit. Naggasiut taama nipeqarpoq, meeqqanut inuusuttunullu politikkinik MIPI-mut mississuereernerup kingorna, professori Peter Dahler-Larsen taama imaqarniliivoq.

[Uani atuaruk](#) (pdf-fiili 92 KB)

[Uani atuarneqarsinnaavoq](#) (pdf-fil 94 KB)

Aaja Chemnitz Larsen-imut apeqqutit tallimat

MIPI-p Nuup Kommuneata Inunnik Isumaginnittoqarfiani immikkoortortami pisortaq Aaja Chemnitz Larsen tallimanik

apeqquteqarfigisimavaa kommuunit kattussuunnissaannut atatsillu namminerlu suliaanut tunngasunut.

1. Kangia-Kitaata Kommuneani nutaami meeqqat inuusuttullu iluanni suut unamminartutut isikkoqarpat?

Kangia-Kitaata kommuneata nutaap siunertaasa ilagaat ataatsimoorussamik siunnerfeqarnissaq, kisianni unamminarnerpaaq tassaassaaq sulisut piukkunnaatillit allaffinni assigiitsuni atorfinittussat qulakkeernissaat.

Tamatuma sanitigut qulakkeerneqartariaqarpoq ilisimasat inerisartuarneqarnissaat aammalu siaruarterneqarnissaat ulloqarfinni anginerusuniit mikinerusunut. Illuatungaanilli ilisimasat pioreersut aammalu ilisimasat nutaat atorfilinniit ataasiakkaanit allaffeqarfinnut allanut ingerlaqqittarnissaat kommuunit kattussuunerisa iluaqtigilluarumaaraat, tamatumanili pisariaqarpoq aqutsineq.

Unamminartut ilagissavaat aamma atorfillit akornanni inatsisit malittarisassallu atuuttut assigiimmik isumaqartillugit nassuiarsinnaaneri, tamassumalu iluaniippoq nammineq aammalu allat nassuiaataat akerlilernerqarsinnaaneri. Pingaaruteqarpoq assigiissartumik aammalu naammaginartumik sulianik ingerlatsisinnaaneq.

2. Kangia-Kitaata Kommuneani illoqarfiit akornanni meeqqanut inuusuttunullu politikki ataatsimoorussa q illit qanoq takorloorpiuk?

Siullermik tamakku politikkerit oqaaseqarfigisariaqarpaat, kisianni neriuutigaaara aammalu naatsorsuutigalugu ataatsimoorussamik meeqqanut inuusuttunullu politikkiisaaq tamakkiinerussasoq aammalu nalittariminnerussalluni, siuliinut naleqqiullugu. Uanga isumaqarpunga meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni siumut isigisumik tunngaveqartariaqarluta, tamatumalu kingunerisariaqarpaa aaliangersimasunik suliniuteqarnissaq. Soorlu assersuutigalugu oqarutta tamanut iluaqutaasumik meeqqanut suliniuteqarusulluta kommuunini nutaajusuni, taava qanoq isilluta qulakkiissavarput aammalu nalilersuissaagut ukioq kingullit qanoq iliortarsimanerluta. Tamatta suliatta inerneru nalilersornissaat ersissutigissanngilagut. Pisortat akornanni tamanna takornartaavoq, kisiannili tamanna sungiukkiartortariaqarparput.

3. Kangia-Kitaata kommuneani illoqarfiit akornanni meeqqanut inuusuttunullu politikki qanoq ulluinnarnut sulianut inissinneqassava?

Meeqqanut inuusuttunullu politikkipisaaq ulluinnarni suliatsinnut tamanut inissinneqartariaqarpoq.

Meeqqanut inuusuttunullu politikki tassaassaaq ulluinnarni suliani maleruagassaq, siunertalik kommuunillu tamarmik malitassaat, ulluinnarni suliani tamani.

Oqaasertalersuinerut nalaani politikkerinut pisariaqarluinnartut isigaara "angut natsermiittoq" ilaatinneqarnissaa, tamaasilluni maleruagassaq ulluinnarni sulinermi sulisut akornanni malikkuminarnerussamat, taamaasilluta anguniakkat tamaasa ulluinnarni suliatsinni piviusunngortinneqarnissaat qulakkissagatsigu aammalu meeqqanut atugassarititat kommunini ataasiakkaani taamaasilluta angusinnaagatsigit.

4. Kangia-Kitaata kommuuniani meeqqanik inuusuttunillu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqartartut, qanoq isikkoqassasoraagit maanna allaffeqarfik aqutsivik ataasiinnangornissaata kingunerani?

Tunngaviumik isumaqarpunga pitsaasuusooq qitiusumik aqutsisoqalnera. Qitiusumik utaqqisut allattorsimaffiat arlalitsigut sakkuusimavoq iluartoq. Taamaamat isumaqarpunga aamma kommuunit iluanni innersuussuteqartarnissaaq. Isumaqarpunga periuseq taamaasilluni oqilisarneqassasoq, innersuussisarneq kommuunit ataatsip iluaniilerpat, kisiannili aamma isumaqarlunga qanoq naatsorsuussaqaarneq tunngavigalugu toqqaasoqassasoq taamatullu aamma ulluinnarni sulianik tigummittussat akornanni kikkut suliassat sorliit ingerlatissaneraat, soorlu assersuutigiinnarlugu kina ullut unnuarlu angerlarsimaffinnut sianertuusassanersoq ulluinnarni sullisisooq angerlarsimaffimmik inissaatilimmik nassaarsinnaangikkaangat.

Naak kommuunip ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit nammineq kommuuniminiittut ingerlatilertussaagaluarlugit taamaattoq aamma avaqqunneqarsinnaangilaq kommuunit allat suleqatiginissaat, ungasinnerusorli isigalugu isumaqarluinnarpunga pitsaasuujumaartoq.

5. Kangia-Kitaata Kommuneata iluani meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni suna periarfissatut siumut takorluukkatut pitsaanerpaasutut isigaajuk?

Aajalaatsunik aamma naammagisimaatunik sulisoqarnissaq, tamatigullu pikkorissutsimikkut ineriartortunik. Assigiinngissuteq nukittoqutitut isigissavaat aammalu pisinnaasatik assigiinngitsut iluaqitigalugit sulisut. Inuttut sulisorisat tassaapput nukiit pingaarnepaat, meeqqanut inuusuttunullu atugassaritisat pitsaanerpaajussappata.

Meeqqanut sullissineq assigiissaarnerusoq aammalu ukiumut ataasiarluni sulianik nalilersuinerit, inatsisit maleruagassat tunngavigalugit sulinermi. Takorloorpara telekommunikationi atornerqarumaartoq illoqarfiit allat videokonference-i atorlugu ataatsimiinnermi aammalu aaliangersimasumik qulequtaqarluni ataatsimiinnerni peqataanissaminnut atatillugu, il.il.

Aalajaatsuuneq aammalu ataqqinninneq, assigiinngissuseq nukittoqutitut isigalugu, tassaapput taakku uanga isumaga naapertorlugu suleqatigiinnerup pitsaanerpaamik angusaqarfiusussatut tikkuussisut.

Kalaaallit meerartai, peqqinnissaqarfimmilu tulleriiaarinerit

Britta Louise Olsen-imit, meeqqat nakorsaat, Dronning Ingrid-ip Napparsimavia

Kalaaallit Nunaani innuttaasut akornanni meeqqat amerlasorujussuupput, tassalu innuttaasut tamakkiisut akornanni 24,3 %-ii meeraapput 15-it inorlugit ukiullit, 29,3 %-illu meeqqat/inuusuttut 18-it inorlugit ukiullit.

FN-imi meeqqat piginnaatitaaffii naapertorlugit, tassalu ukioq 1992 atulertoq tunngavigalugu inuk 18-iliineqarsimanngitsoq tassaavoq meeraq. Ima isumaqarpoq, Kalaaallit Nunaanni innuttaasut akornanni meeqqat 1/3-inik amerlassuseqarput.

Ukiut kingulliit pingasut meeqqat nakorsaattut sulinerma nalaani maani Kalaaallit Nunaanni, tusartarpara aammalu atuartarlugit politikkerit allallu pissutunut malinnaasut oqariartuutigisartagaat tassaasoq meeqqat Kalaaallit Nunaata siunissarigai.

Oqariartuutunut taamaattut isumaqataalluinnarpunga aammalu imminut aperisarlunga ilumut Kalaaallit Nunaanni kalaaallit, qallunaat, inuusuttut imaluunniit utoqqaat akornanni taassumunnga isumaqataanngitsoqarnersoq? Taamaassorinngilara.

Pissutit assigiinngitsorpassuit meeqqat peroriartornerannut sunneeqataasarpuit taamatullu inuiaqatigiit akornanni ineriartornissanimmut periarfissaat eqqarsaatigalugit. Soorlu assersuutigalugu inunnut tunngasut, pitsuuneq, nerisaqarnej, peqqinneq aammalu atuarnissamut periarfissat aammalu ilinniaqqiffiit – tassa tamarmik ataqatigiipput, suna tamarmi pingaaruteqarpoq aamma tamarmik immikkoortinneqarsinnaanngitsut. Taamaakkaluartorli pissutitut assigiinngitsunut ataasiakkaanut suliniuteqartoqarsinnaavoq, taamalu tamakkiinerusumik anguniagaqarluni suliniuteqarnermi. Pilersaarutit arlallit ingerlanneqarput aammalu piffiit ilaanni aamma pitsaasumik ineriartortoqarluni. Peqqinnissaqarfiup iluani suliniutit pitsaasumik ingerlasut tassaaput innuttaasut peqqinnerulernissaannik suliniarnej aammalu tuberkulose pillugu suliaqarnej.

Taamaakkaluartuq nassuerutigisariaqarparput naak peqqissaasut pinaveersimatitsiniarnermik aammalu vaccinationinik nuna tamakkerlugu suliaqaraluartut aammalumi Nuummi annertuumik eqqisartoq tassaavoq peqqissaasunik amigaateqartuarnej, kalaallisullu oqaasilinnik sulisoqarnej aammalu piffinni assigiinngitsuni pinaveersimatitsiniarnermut matoqqaneq, tassaapput taakku ajornartorsitit nassuerutigisariakkagut. Ajoraluartumik aamma nuna tamakkerlugu peqqinnissaqarfimmi pitsaasumik ineriartorneq takujuminaapput, peqqinnissaqarnikkut aqutsineq pitsaasoq takujuminaappoq aammalu politikkerit meeqqat pingaarnerutillugit suliniuteqarnerat aamma assut takujuminaalluni.

Nassiurutigisariaqarparput "meeqqat piginnaatitaaffii peqqinnissaqarfimmi" NOBAB-imit suliarineqarsimassut FN-imi meeqqat piginnaatitaaffii peqatigalugit suliarineqarsimasoq eqquutsinneqanngimmat aammalu ungasinnerusoq isigalugu pilersaaruteqartoqanngimmat, qanoq isillugu tamanna allanngortinneqarsinnaanersoq (tunngaviit takukkit).

"Meeqqat piginnaatitaaffii peqqinnissaqarfimmi" ilaatigut makku allassimapput:

Peqqissartinnej pillugu

Meeqqat napparsimavimmuit inissinneqassapput nakorsaatinik pisariaqartitsineq tunngavigalugu imaluunniit allat tunngavigalugit meeqqamut pitsaanerpaaajussappat. (*Tamanna Dronning Ingrid-ip Napparsimaviani eqquutsinneqarpoq*).

Qanigisaasut peqaasinnaanerannut pisinnaatitaaffit pillugit

Meeqqat napparsimavimmiittut pisinnaatitaaffeqarput minnerpaamik qanigisaminnik ataatsimik ilaqarnissaat, piffissaq napparsimaviinneq

---

tamakkerlugu. *Tamannalu Dronning Ingridip Napparsimaviani ilaannakortumik atuutsinneqarluni, pissutigalugu FN-ip meeqqanut ukiuat annerpaaffigigaq atunnginnatsigu, taamaattorlu 15-it tikillugit tamanna atorluni.*

Angajoqqaat peqataatinneqarnerat pillugu

Angajoqqaat sulisut peqatigalugit isumasioqatigalugillu peqqissaanermi akuutinneqassapput.

(Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani atuutsinneqarpoq)

Angajoqqaat ilisimatinneqassapput meeqqat napparsimanerannut tunngasunik aammalu pisinnaatitaaffinnik ilisimatinneqassallutik.

Paasissutissanut tunngasut pillugit

Meeraq angajoqqaallu paasissutissanik ilisimatinneqassapput meeqqap nappaataanut tunngasunik, katsorsaанermut aammalu peqqissaanermut meeqqap ukianut aammalu qanoq issusianut tulluussakkanik. *(Tamanna Dronning Ingrid-ip Napparsimmaviani atuutsinneqarpoq)*

Aalajangeeqataasinnaaneq pillugu

Meeraq angajoqqaavilu ilisimatilluarneqarnerup kingunerani aalajangeeqataasinnaanermut peqataatinneqassapput soorlu meeqqamut katsorsaанermut tunngasuni aammalu peqqissaanermut tunngasuni. Meeqqat tamarmik illersorneqassapput pisariaqanngitsunik nakorsaasersorlugit peqqissaanermut aammalu misissortinnermut. *(Tamanna Dronning Ingrid-ip Napparsimmaviani atuutsinneqarpoq)*

Avatangiitsit pillugit

Meeqqat tamarmik peqqissarneqassapput meeqqat allat akornanni, inersimasullu akornanniunngitsaq. *Tamanna Dronning Ingridip Napparsimmaviani eqquutsinneqanngilaq. Meeqqat inissinneqartarput nakorsaasersuivimmi meeqqat inersimasullu akornanni, pilattaavimmi meeqqat 12-it sinnerlugit ukiullit inersimasut akornannut inissinneqartarput.*

Qanittumi meeqqat inersimasullu akornanni matumik ikkussisoqarsimavoq, kisianni inersimasut meeqqat akornanni inissinneqakkajuttarput inissaaleqineq aammalu siniffissaaleqineq nakorsaasersuivimmi peqqutigalugu. Tamatigorluinnaq meeqqat inersimasullu inimi ataatsikkut inissinneqartarput.

Meeqqat peqatiminnik pinnguaqatigisinnaasaminnik pisariaqartitsisarput toqqissimasunik avatangiiseqarlutik.

Perorsaанermut suliniutit pillugit

Meeqqat periarfissaqassapput pinnguarsinnaanermut aammalu atuartinneqarnissaminnut, ukiuminnut aammalu nappaateqarnermikkut tulluussakkanik ulluinnarni pisariaqartitatit aallaavigalugit aammalu avatangiisitigut tulluussakkanik.

Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani eqquutsinneqanngilaq, pissutigalugu perorsaasunik atorfeqartoqannginnera tunngavigalugu aammalu meeqqanik perorsaasunik imaluunnit ilinniartitsisunik atorfeqartoqanngimmat.

Sulisut piukkunnaatillit pillugit

Sulisut meeqqanik qatsorsaasut sullissisullu ilinniagaqartariaqarput aammalu pisinnaasaqarlutik meeqqat ilaqutaasullu timimikkut tarnimikkullu pisariaqartitaat aallaavigalugit Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani eqquutsinneqanngilaq, nakorsanut imaluunniit peqqisaasut akornanni aamma eqquutsinneqarani.

Taamaakkaluartoq Dronning Ingrip Napparsimaviani ataasiinnarmik meeqqat nakorsaqrpoq, tamannalu isumaqanngilaq meeqqat, inorlaat imaluunnit meeqqat anginerit nalinginnaasumik suliffiup avataasigut, weekendini aammalu nalliuttuni meeqqat nakorsaанik takuneqarneq ajortut.

Piffinni ataasiakkaani nakorsat aamma immikkut nakorsanik ilisimasalinnit sullinneqarneq ajorput.

Peqqissaasut nakorsaasersuiffimmiitut pikkorissuusarput aammalu tunniusimasuusarlutik, kisianni ataasiinnarluunniit meeqqat allaavigalugit immikkut ilinniarsimasuunatik. Peqqissaasut meeqqat inersimasullu ataatsikkut nakkutigisarpaat, taamaasilluni meeqqanut peqqissaasutut aamma ilinniaqqinnissaq ajornakusoortarpoq, peqqutigalugu nakorsaasersuisut akornanni nalinginnaasumik sulineq sipporlugu sulisoqartariaqartarmat, taamaasilluni periarfissaq taanna ajornarluinnartutut isikkoqarluni.

Ataavartuarneq pillugu

Peqqissaanermik aammalu katsorsartinnermik suliallit tulluussartariaqartarput meeqqat ataasiakkaat peqqissarnerat ataavartoq angujumallugu. *Tamannalu annersumik minnerusumilluunniit Dronning Ingrid-ip Napparsimmaviani eqquutsinneqarani. Tamanna ajornarluinnartarpoq sulisut meeqqat inersimasullu ataatsikkut sullittaramikkit.*

Ataqqinninneq aammalu tunniusimaneq pillugu

Meeqqat paasinartumik aammalu tunniusimasumik
naapinneqassapput tamannalu ataqqineqassaaq. (*Dronning Ingridip
Napparsimmaviani tamanna eqquutsinneqarpoq*)

Eqqarsaasersuutigisarpa aammalu imminut aperisarlunga sooruna.
Nalunngilara Kalaallit Nunaat pitsaanerpaamik aningaasaqanngitsaq,
misingisuinerit sukangasut atornerqarput aamma peqqinissaqarfiup
iluani.

Tamanna isumaqarpoq peqqinnissaqarfimmi tulleriarisariaqarneq.
Paasinarpormi aamma, kisianni paasiuminaatsittaqaara
tulleriarinermi pingaartinneqartut tunngavii pillugit.
Isumaqsimagaluararamami meeqqat qitiutillugit tulleriarinermi
pingaarnersuinermilu aallaavigineqartut, peqqinnisssaat, atugaat,
atuarnarat, ilinniaqqinnissaallu pillugit Kalaallit Nunaatami siunissarai.
Pitsaaliineq tassaasariaqarpoq tulleriarinermi pingaarnersuinermilu
qitiutinneqartoq, tamanna meeqqat peqqinnissaanut aammalumi
napparsilernermi katsorsaanerme, malinnaanermilu meeqqat
inuunertik naallugu nappaatilinni aamma/imaluunniit innarluutilinni
peqqissaanerme pingaarnarpaatut inissinneqartussat.
Kalaallit Nunaat Qallunaat Nunaannut assersuunneqarsinnaanngilaq.
Allarluinnarmik kultureqartoqarpoq taamaasilluni aamma allatut
ittumik attaveqartoqarlunilu angallannikkut allarluinnarmik
atugassaqartoqarluni, tamatumalu ilutigaa allatut eqqarsarnissaq.
Illoqarfiit sinerissamiittut ikitsuinnaat aaliangersimasumik nakorsamik
atorfeqartoqartarpoq nakorsaanerme nalinginnaasumik
ilinniarsimasunik assersuutissagaanni qallunaat nunaanni
nakorsat/ilaqutariit nakorsaat ukiorpassuarni atorfeqarsimasut
aammalu ukiorpassuarni ilisimasaminnik ineriartortitsisimasut
eqqarsaatigalugit. Kalaallit Nunaanni peqqissaasut tamatigut
qallunaajusarput, marlunnik oqarseqartuunngitsut tamatigullu
sivikitsuinnarmik atorfeqartut (Qallunaat Nunaanni peqqissaasunut
allanut naleqqiullugit). Pissutit imaalluarsinnaavoq allanngortut,
kisianni ukiorpassuit, ila ukiorpassuit suli ingerlasariaqarput
taamaattumik apeqqusertariaqartarput eqqarsaatit nutaat illoqarfinni
allani arlaatigut allanngortitsisinnaanersut. Maannakkut siunissamilu
immikkut ilisimasalinnik pisariaqartitsisoqarpoq meeqqanik
sullissinerme atatillugu pissutit assigiinngitsut allaavigalugit.

Aamma imaattariaqarpoq soorunalimi FN-imi meeqqat
piginnaatitaaffii "Meeqqat peqqinnissaqarfimmi pisinnaatitaaffii"
tamarmik eqquutsinneqarnissaat. Sunami alla tunngavigalugu
Kalaallit Nunaata meeqqat piginnaatitaaffi atsiorsimavaat?

Kalaallit Nunaat namminersortumik meeqqanut
immikkoortartaqartariaqarpoq sulisulimmik katsorsaanerme,

paaqqinninnermut aammalu peqqissaanermut ilinniarsimasunik, meeqqat timikkut tarnimikkullu pisariaqartitaat aallaavigalugit. Meeqqat inersimasut akornanni inissinneqassanngillat, kisiannili katsorsarneqarlutik meeqqat allat akornanni meeqqanullu tulluussakkamik avatangiisilimmi.

Meeqqat nakorsaannik naammattunik atorfeqartoqartariaqarpoq, taamaasilluni ulloq unnuarlu tamakkerlugu immikkut ilisimasalinnik sullissisoqarnissaa qulakkeerniarlugu, taamaasilluni peqqissaaneq pitsaanerusoq aammalu meeqqat siusinaarlutik inuunikut nakkutiginissaannut periarfissaqartoqarniassammat Dronning Ingrid Napparsimmaviani, taamatullu sineriak tamakkerlugu sullissineq pitsaanerusoq angujumallugu.

Perorsaasumik atorfeqartoqartariaqarpoq meeqqanik sullissineq pitsaanerpaajutinriarlugu. Taamatullu immikkut ilisimasallit allat aamma akuutinneqartariaqarlutik, meeqqanik napparsimasunik katsorsaaneermi. Tamakkunani ilaapput nerisaqarnermut immikkut ilisimasallit, aammalu tagiartuisartut assigisaallu. Taamatullu aamma meeqqat tarningisa pissusaannik ilisimatuut misissuisartullu. Katsorsaasut tamarmik immikkut meeqqanut ilisimasaqartuussapput taamaasillutik aamma siunnersuisuullutik ilitsersuisuullutillu sinerisammi peqqissaavinnut. Katsorsaasut akornanni pisariaqartinneqassaaq nuna tamakkerlugu siunnersuiartorlutik angalasinnaanissaat.

Taamaattumik namminersortumik immikkut ittumik meeqqanut immikkoortortaqalernissaaq nukinnik aningaasanillu tunineqartariaqarpoq taakkununga ilanngullugu peqqinnissaqarfimmi tunngasuni ilinniartitaaneq meeqqanut tunngasoq sutigut tamatigut atuuttusaaq.

Ernumanangitsuunngilaq, peqqinnissaqarnikkut aqutsineq aammalu politikkerit akornanni peqqinnissaqarfiup iluani meeqqanut tunngasutigut tulleriarineq pingaartinneqarsimanngimmat. Tupigusuutigisarpa aammalu tupigusuutiguassallugu sooq pisariaqarluinnartunut nakorsiartarfimmik pingaartitsisoqarsimanngimmat aammalu nakorsiartarfik meeqqanut tulluusagaq sooq pingaarnertinneqarsimannginnersoq meeqqat napparsimalluinnartut eqqarsaatigalugit aammalu sulisut meeqqanut tunngasutigut ilinniarsimasut eqqarsaatigalugit.

Oqallinnerit suut aammalu pisariaqartitatut misissuinerit ukununga tunngaviuppat?

Nakorsiartarfik meeqqanik amerlasuunik uninngasuuteqartarpoq aamma nutaamik nakorsiartarfimmik meeqqanut tulluussakkamik

pilersitsisoqassappat, meeqqanut tulluussakkamik avatangiisilimmik, katsorsaaneramik pitsaanagerusumik pitsaaviuineramik qitiutitsisumik nuannaarutigilluinnassavara meeqqat nakorsiartafiillu sinnerlugit. Taamaakkaluartoq imminut aperisariaqarpunga, kiap tamanna kissaatigisimavaa aammalu pisariqartitsineq aallavigalugu misissuineq pisariaqarluinnartunut nakorsiartarfeqalernissaq kalaallit meerartaannut naleqqiullugu tassammat neqeruurt pitsaalluinnartoq, immikkut ilisimasalinnik nuna tamakkerlugu peqqinnissaqarfimmut atatillugu.

Meeqqat sinnerlugit assut ernumassutigivara siunissami pilersaarutit pillugit, taakkunani meeqqat napparsimasut avatangiisaat, peqqissarnerat aammalu katsorsarnerat pillugit napparsimavinni. Pilersaarutiniinngimmami meeqqanut immikkut immikkoortortaartoqalernissaq, taamaasilluni siunissami aamma meeqqat inersimasut akornanni nakorsaasersuinermi inersimasuaqqatut sullinneqartassammata.

Periarfissaanerluni aningaasat taakku Kalaallit Nunaata missingersuutaani imaluunnit avataanniit tunnissuteqarnikkut nassaarineqarsinnaasut? Politikkerit aningaasarpassuarnik ukiumut milliuunilikkaanik aningaasaliisimapput kræft-imik misileraanikkut katsorsaanermit aammalu nappaatinut allanut. Milliuunilippassuit aningaasat taakkua tassaapput katsorsaanermit atorneqartussat naak ilisimatuussutikkut immikkut takussitissaqanngikkaluartut katsorsaanerit ajunngitsumik ingerlanissaannut qulakkeerisunik. Taamaattumik periarfissaqartariaqarpoq aningaasaleeqqinnikkut imaluunnit avataanik aningaasaliinikkut periarfissaqarnissaa, soorlu eqqarsaatigalugu pisariaqarluinnartunik immikkortortaqalernissaq aammalu nakkorsiartarfimmik nutaamik pilersitsinermi assersuutigalugu taama aamma isiortoqarsimasoq.

Meeqqat siunissaraagut – siulliuteqqaarniartigit.

Najoqqutarineqartut:

1. Charter for Children in Hospital. European Association for Children in Hospital. Leiden May 1988
2. The World medical Association's Declaration on the Rights of the Child to Health Care, WMA, Ottawa, Canada, october 1998.
3. NOBAB, www.nobab.org

MIPI-p nittartagaa nutaaq

Ulloq 25. april 2008-i MIPI-p nittartagaa nutaaq saqqummersinneqarpoq. Nittartagaq tamakkingajallugu nutarterneqarsimavoq, kisianni aamma suli fiilit assigiinngitsut nutarternissaat suli amigaataallutik. Naatsorsuutigaarput ukiap ingerlanerani naammassiumaarlugit.

Nittartagaq nutaaq atoruminarneruvoq, nutaanillu periarfissaqarluni. Qulequtaq nutaaq ikkunneqarsimavoq allaqqasoq Meeqqanut inuusuttunullu ilisimasaqarfik – qulequttap taassuma ataani nassaarisinnaavatit nittartakkatsinni immikkoortortat assigiinngitsut. Soorlu immikkoortut, Qulequttat, Pilersaarutitit nassuiakkit aammalu Pilersaarutinik aammalu Nalunaarutinik katersuiffik. Qulequttat taakku ataanni nutaamik immikkoortumik ikkussinikuuvugut *MIPI Tusaat/Nyt* taassumalu ataani takusinnaavatit allakkatigut nutaarsiassaatigut tamarmiusut.

Nittartakkamut iseraanni quppernermi siullermi qulequtaq Saqqummersitat ikkunneqarsimavoq. Taassumalu ataani takuneqarsinnaapput MIPI-p saqqummersissimasai tamarmik.

Nittartagarput suli unaavoq www.mipi.gl - atuarluarisi.

Nittartakkatsinni arlaannik ajornartorsiuteqaruit uunga mailimik allagit mipi@gh.gl

MIPI-p nutsernera

Namminersornerullutik Oqartussat ataanni nutserneq ilutigalugu MIPI aamma nuussimavoq.

Ulloq 6. og 7. maaji 2008 MIPI nutserpoq. Samuel Kleinschmidts-ip aqqaanniit nuutserpugut, MIPI ukioq 2002-imi tassani allaffeqarsimavoq. Adresserput nutaaq tassaavoq Hans Egedesvej 5, ilaasa iffiorfitoqqatut ilisimassajunnarsivaat. Kalaallit Nunaani Aalisarnikkut nakkutilliisoqarfik kingullertigut tassani allaffeqarsimavoq.

MIPI-p PAARISA allaffeqatigilerpaa, Veterinærafdelingi aammalu Naligiissitaanermut Ataatsimiisitaliaq.

Adressetigulli paasissutissat allanngunngillat:

MIPI – Meeqqanut Inuusuttunullu Pillugit Ilisimasaqarfik
Postboks 1290
3900 Nuuk
Oqarasuaat.: 34 69 43

E-mail: mipi@gh.gl

Faxnr-utarpugulli nutaamik – tassaavoq: 32 45 47.

MIPI Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni

Ulloq 13. maaji 2008 MIPI – Meeqqanut inuusuttunullu ilisimasaqarfik inatsisartut oqaluuserisassaanni ilaavoq.

Inatsisartut ataatsimiinneranni oqaluuserisassatut MIPI-p ilanera tunngaveqarpoq, A sii Chemnitz Narup, IA siunnersuuteqarnera tunngavigalugu "Inatsisartut aalajangissapput Naalackersuisut suliakkerneqassasut MIPI´p tunngasiusumik inatsisitigut suliasarilissagaat inuiaqatigiinnut soqutiginartunik paasissutissanik tunniussisalernissaq, aammattaaq MIPI Ilimmarfimmu atalissasoq imminut pigisutut aammalu naliginnaasunngorsaaniikkut sullivimmillu centerlederitut pilersitsiniikkut MIPI´p aaqqissugaanera politikikkullu pituttugaannginnera erseqqarissisinneqassasoq."

Akissuteqaammi Naalackersuisunut ilaasortamit Arkalo Abelsen-imit, takuneqarsinnaavoq, siunnersuummut MIPI-mullu isumalluartoq. Akissummittaaq erseqeqissaatigineqarpoq Ilimmarfimmi inissakilliorneq. Naalackersuisut innersuussutigaat suleqatigiinnik pilersitsisoqassasoq, suleqatigiit tassaassapput MIPI, Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Pisortaqarfik kiisalu Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik. Suleqatigiit aalajangissavaat MIPI´p ingerlariaqqiffissaa anguniagaalu. Suleqatigiit naammassigunik, Naalackersuisut nalilerumaarpaat MIPI´p siunissami aaqqissuusaanera, inissisimanera il.il.

Immikkoortoq MIPI-mut tunngasoq 2008-ami ukiaanerani ataatsimiinnermi aappasaaneerseqassaaq, immikkoortoq 52.

Upernaakkut ataatsimiinnermi ullormut oqaluuserisassani immikkoortoq 117 [uani](#) takujuk
Siunnersuut [uani](#) atuaruk
Akissuteqaat [uani](#) atuaruk
2008-imi ukiaanerani ataatsimiinnissamissami oqaluuserisassat [uani](#) takukkit

MIPI tusaat/nyt tullissaani septemberip 15.-ani saqqummissaaq, imarissavaalu soorlu MIPIp ataatsimeersuarnerit pingasut peqataaffigisimasaat pillugit.

Aasarsiorluarisi!